

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

5

SEPTEMBER – OCTOBER 2021

ALMATY, NAS RK

NAS RK is pleased to announce that Bulletin of NAS RK scientific journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of Bulletin of NAS RK in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential multidiscipline content to our community.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы «ҚР ҰҒА Хабаршысы» ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуге қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруда. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашылар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын ұсынады. ҚР ҰҒА Хабаршысының Emerging Sources Citation Index-ке енуі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді мультидисциплинарлы контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Вестник НАН РК» был принят для индексирования в Emerging Sources CitationIndex, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество и глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Вестника НАН РК в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному мультидисциплинарному контенту для нашего сообщества.

Бас редактор:

ҚОЙГЕЛДИЕВ Мәмбет Құлжабайұлы (бас редактор), тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 3

Редакция алқасы:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы (бас редактордың орынбасары), филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радун Патетре, Ph.D (археология), Нью-Йорк университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ) Н = 19

БАНАС Йозеф, әлеуметтану ғылымдарының докторы, Жешув технологиялық университетінің профессоры (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Украинаның еңбек сіңірген ғылым және техника қайраткері, «Киев-Могила академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Төлегенқызы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Нархоз Университеті (Алматы, Қазақстан) Н = 3

ИСМАҒҰЛОВ Оразақ Исмағұлұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 6

ӘБЖАНОВ Ханкелді Махмұтұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хұсайынұлы, саясаттану ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, Философия, саясаттану және дінтану институтының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ТАЙМАҒАМБЕТОВ Жакен Қожахметұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

СҮЛЕЙМЕНОВ Майдан Күнтуарұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нұрсарыұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

ҚОЖАМЖАРОВА Дариякул Пернешқызы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауыржан Әбішұлы, тарих ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

НУРҚАТОВА Ляззат Төлегенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ресей білім академиясының академигі (Мәскеу қ.), Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, педагогика кафедрасының меңгерушісі, К.Г. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар және технологиялар факультетінің деканы (Мәскеу, Ресей) Н = 34

ДИБО Анна Владимировна, филология ғылымдарының докторы, РҒА корреспондент-мүшесі, РҒА Тіл білімі институтының Орал-алтай тілдері бөлімінің меңгерушісі (Мәскеу, Ресей) Н = 3

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген № 16895-Ж мерзімдік басылманың тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

Главный редактор:

КОЙГЕЛЬДИЕВ Мамбет Кулжабаевич (главный редактор), доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 3

Редакционная коллегия:

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханулы (заместитель главного редактора), доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Пэтрэ, доктор философии (Ph.D, археология), профессор Нью-Йоркского университета (Нью-Йорк, США) Н = 19

БАНАС Йозеф, доктор социологических наук, профессор Жешувского технологического университета (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Тулегеновна, доктор экономических наук, профессор, Университет Нархоз (Алматы, Казахстан) Н = 3

ИСМАГУЛОВ Оразак Исмагулович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 6

АБЖАНОВ Ханкелди Махматович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хусаинович, доктор политических наук, член-корреспондент НАН РК, директор Института философии, политологии и религии (Алматы, Казахстан) Н = 1

ТАЙМАГАМБЕТОВ Жакен Кожаметович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

СУЛЕЙМЕНОВ Майдан Кунтуарович, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нурсариевич, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

КОЖАМЖАРОВА Дариякуль Пернешевна, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауржан Абишевич, доктор исторических наук, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукеновна, доктор социологических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омирбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

НУРКАТОВА Лязгат Толегеновна, доктор социологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, академик Российской академии образования (г. Москва), директор Центра развития педагогического образования (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики, декан факультета Социально-гуманитарных наук и технологий Московского государственного университета технологий и управления имени К.Г. Разумовского (Москва, Россия) Н = 34

ДЫБО Анна Владимировна, доктор филологических наук, член-корреспондент РАН, заведующий отделом урало-алтайских языков Института языкознания РАН (Москва, Россия) Н = 3

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2021

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

Editor in chief

KOIGELDIEV Mambet Kulzhabaevich (Editor-in-Chief), Doctor of History, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 3

Editorial board:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanuly (Deputy Editor-in-Chief), Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 4

MATYZHANOV Kenzhakhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SAPARBAYEV Abdizhappar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

JOVICA Radu Petre, Ph.D, History, Archeology, Professor, New York University (New York, USA) H = 19

BANAS Joseph, Doctor of Social science, Professor, Rzeszow University of Technology (Rzeszow, Poland) H = 26

LUKYANENKO Irina, doctor of economics, professor, honored worker of Science and Technology of Ukraine, head of the department of the National University «Kyiv-Mohyla Academy» (Kiev, Ukraine) H = 2

MAKULOVA Aymzhan Tulegenovna, doctor of economics, professor, Narkhoz University (Almaty, Kazakhstan) H = 3

ISSMAGULOV Orazak Issmagulovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 6

ABZHANOV Khankeldi Makhmutovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 4

BIZHANOV Akhan Khusainovich, Doctor of Political Sciences, Corresponding Member of NAS RK, Director of the Institute of Philosophy, Political Science and Religion (Almaty, Kazakhstan) H = 1

TAIMAGAMBETOV Zhaken Kozhakhmetovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

SULEYMENOV Maidan Kuntuarovich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SABIKENOV Salakhiden Nursarievich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

KOZHAMZHAROVA Dariyakul Perneshevna, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

BAITANAEV Baurzhan Abishevich, Doctor of Historical Sciences, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

BAZARBAYEVA Zeinep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHAUKENOVA Zarema, Doctor of Sociology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

DZHOLDASBEKOVA Bayan Umirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK H = 2

NURKATOVA Lyazzat Tolegenovna, Doctor of Social Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan (Almaty, Kazakhstan) H = 1

ABYLKASYMOVA Alma Yessimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, academician of the Russian Academy of Education (Moscow), Director of the Center for the Development of Pedagogical Education (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHISHOV Sergey, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities and Technologies of the Razumovsky Moscow State University of Technologies and Management (Moscow, Russia) H = 34

DYBO Anna Vladimirovna, Doctor of Philology, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences, Head of the Department of Ural-Altai Languages of the Institute of Linguistics of the Russian Academy of Sciences (Moscow, Russia) H = 3

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan No. 16895-Ж, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494

Volume 5, Number 393 (2021), 39 – 47

<https://doi.org/10.32014/2021.2518-1467.165>

UDC 330:336 (574), IRSTI:06.35.35

Zhussupova A.K.¹, Utibayeva G.B.², Utibayev B.S.², Ahmetova D.T.², Zenchenko S.V.³

¹UIB, Almaty, Kazakhstan;

²S. Seifullin Kazakh Agro Technical University, Nur-Sultan, Kazakhstan;

³North-Caucasus Federal University, Stavropol, Russia.

E-mail: aigera2008@gmail.com

INTERCONNECTION OF MACROECONOMIC INDICATORS AND PARAMETERS OF THE THREE-YEAR REPUBLICAN BUDGET

Abstract. The article examines the indicators of the approved and revised republican budget for 2021-2023, developed on the basis of the Forecast of the country's socio-economic development, and its possibilities for financing state development programs. The article also provides a comparative characteristic of the volume, structure and directions of budget lending, analyzes the costs associated with the acquisition of financial assets in order to value such transactions.

It was noted that the baseline scenario was taken as a basis for preparing the draft republican budget for 2021-2023, which assumes moderate growth rates of the world economy, a gradual increase in demand, a less volatile situation in external exchange markets and the adaptation of economic policy to the new realities of global development. The main impetus for the development of the economy will be provided by the implementation of strategic and program projects, within the framework of which it is planned to ensure high-quality and sustainable economic growth. At the same time, stable and progressive economic dynamics is expected due to a higher increase in gross capital formation, moderate and sustainable growth in consumption and exports.

However, the unfavorable consequences of the development of the world economy led to a revision of forecasts. In this regard, the article notes the reasons for revising the forecasts of economic development, the main of which are the risks persisting in connection with the expectations of the second wave of the coronavirus epidemic and the slowdown in economic growth due to the escalation of political and trade differences between the leading countries of the world. It was also established that the formation of the republican budget for the next three years was based on the outlined priority areas of economic policy aimed at further implementation of the new development course "Strategy Kazakhstan - 2025" and, first of all, in terms of ensuring financing of tasks to fulfil social obligations of the state.

The article provides a fairly detailed comparative characteristic of the volume, structure and directions of budgetary financing of costs. The expenses on raising the status of teachers and medical workers, state contributions for compulsory social health insurance, per capita financing in secondary education organizations, providing the population with high-quality drinking water, developing local roads, gasification, providing housing for young people, etc. low-income large families.

As a result of the study, it can be stated that in the approved republican budget for a three-year period, there is a correlation between the costs provided for by functional groups and the funds allocated for the implementation of state development programs.

The methodology for studying the forecast indicators of the republican budget presented in the article can be used in the study of financial disciplines, in particular, the state budget, as well as for assessing the volume of financing of state programs.

Key words: macroeconomic indicators, republican budget, revenues, costs, deficit, transfers, forecast of socio-economic development, baseline scenario.

Introduction. The basis for the formation of the republican budget for 2021-2023 was the Forecast of the country's socio-economic development for 2021-2025 amid a slowdown in economic growth and an unfavorable situation in world commodity markets and budget parameters for 2021-2023. The forecast of

the country's macroeconomic indicators for 2021-2025 was formed taking into account the reporting data on GDP for 2019 and the updated estimate for 2020, forecasts of international organizations on the growth of the world economy and trends in world prices in commodity markets.

The unfavorable consequences of the development of the world economy led to a revision of its forecasts. Despite the beginning of the recovery of the largest economies in the world, the risks of a protracted recovery remain against the backdrop of the second wave of coronavirus and the escalation of political and trade disputes between the United States and China. As a result of the beginning of the recovery of the world economy and the growth of energy consumption, oil quotations of Brent rose from the minimum mark in April 2020 by 2.8 times and amounted to USD 45.1 per barrel on August 25 of the same year.

Such an increase in oil prices this year can be explained by the continuing aggravation of trade relations between the two world powers, as well as an increase in oil production by OPEC members. However, surveys of Kazakhstani enterprises conducted by the National Bank indicate the expectation of low rates of recovery in economic activity against the background of quarantine restrictions in the Republic.

It should be noted that the baseline scenario was taken as a basis for preparing the draft republican budget for 2021-2023, which assumes moderate growth rates of the world economy, a gradual increase in demand, a less volatile situation in external exchange markets and the adaptation of economic policy to the new realities of global development. At the same time, stable and progressive economic dynamics is expected due to a higher increase in gross capital formation, moderate and sustainable growth in consumption and exports.

Real GDP growth is predicted at 2.8% in 2021 with further growth to 4.6% in 2025. The average annual GDP growth rate for the coming medium term will be 4.0%. Nominal GDP will grow from 76.7 trillion. tenge in 2021 to 104.8 trillion. tenge in 2025. GDP per capita will be USD 9.6 thousand in 2021, with an increase to USD 12.7 thousand in 2025. The IFI consensus forecast for oil prices for 2021-2022 is \$ 45 and \$ 55 per barrel, respectively. For the medium term, the forecast is based on a more conservative price of USD 35 per barrel.

The main impetus for the development of the economy will be provided by the implementation of strategic and program documents, within the framework of which it is planned to ensure high-quality and sustainable economic growth. In particular, this is an increase in labor productivity, export-oriented production, the growth of the manufacturing industry through the implementation of the SPIID, the development of the transport industry through the implementation of the Nurdy Zhol State Program and an increase in housing commissioning through the implementation of the Nurdy Zher State Program. The development of SMBs will be facilitated by the improvement of the business climate, as well as the implementation of the Business Roadmap 2025, the "Economy of Simple Things" program and the "Enbek" State Program. An increase in the share of investments in fixed assets in GDP will be facilitated by the implementation of investment projects and an improvement in the investment climate.

In this article, the goal was set to identify the relationship between macroeconomic indicators and the main parameters of the republican budget for 2021-2023.

The practical significance of the study is to study the predicted dynamic changes in the formation of the main parameters of budgets, including income, as well as the volume of expenditures in the social sphere. This approach makes it possible to methodologically correctly assess the relationship between economic development indicators and budget parameters.

Materials and methods. The research methodology consisted of the use of methods of comparison and calculation of dynamic indicators characterizing both the forecast indicators of budgets and the amount of financing of budget programs. The research methodology was also based on the methods of calculating indicators of the dynamics of income and costs in the context of functional groups and their comparative analysis. For the analysis, methods were used to compare the calculated levels of dynamics according to the budget of the republic in conjunction with the main macroeconomic indicators.

Results. It should be noted that the Government of the country, when forming the forecast of socio-economic development, additionally considered the pessimistic and optimistic development scenarios, taking into account the volatility of the global environment, the assumed less favorable external conditions compared to the baseline scenario. Taking into account the current trends in the development of the country's economy since the beginning of 2020 and the situation in the global economy, as noted above, the base case was taken as the basis for the formation of the forecast, the parameters of which are the most probable with a slight deviation from current expectations.

The possibility of various scenarios for the development of the economy of our country presupposes consideration of the trends in income and expenditure of the republican budget in the coming three-year

period. Based on the foregoing, a comparative study of the forecast parameters of the budget makes it possible to assess the level of formation and expenditure of funds from the republican budget, to identify the degree of continuity in the implementation of the main directions of fiscal policy in the medium term.

Along with the Forecast of the country's socio-economic development, the basis for the formation of the republican budget for the next three years is the priority areas of economic policy aimed at further implementation of the new development course of the Republic of Kazakhstan "Strategy of Kazakhstan - 2025". Here we are talking primarily about the formation of the republican budget in terms of the implementation of tasks to fulfill the social obligations of the state. First of all, of course, this concerns socially important areas: health care, education, support for small and medium-sized businesses and, in general, support for the population in the context of an economic downturn.

Now let us consider in more detail the main parameters of the three-year republican budget for the project for 2021-2023. (Table 1).

Table 1 - Main parameters of the three-year republican budget (draft), billion tenge

Indicators	2021	2022	2023	Chained pace of change, %	
				2022.	2023
Revenues	11277,1	11656,5	11907,8	103,4	102,2
Including:					
Tax revenues	6635,6	8420,6	9064,7	126,9	107,6
Non-tax revenues	286,5	139,8	145,1	48,8	103,8
Proceeds from the sale of fixed assets	3,6	5,6	7,2	155,6	128,6
Transfers revenues	3700	3090,4	2690,7	83,5	87,1
Costs	13747,3	13767,1	13868,4	100,1	100,7
Net budget crediting	115,7	-54,1	-86	-	159,0
The balance on transactions with financial assets	17,4	4	0,1	23,0	2,5
Deficit	2603,3	2060,5	1874,8	79,1	91,0

Compiled by the authors on the basis of the draft Law of the Republic of Kazakhstan "On the republican budget for 2021-2023."

The revenues of the republican budget (including transfers) will amount to 11 277.1 billion tenge in 2021, 11 656.5 billion tenge in 2022, and 11 907.8 billion tenge in 2023. The guaranteed transfer is proposed to be determined in 2021 in the amount of 2 700 billion tenge, in 2022 – 2 400 billion tenge and in 2023 – 2 200 billion tenge.

It can be seen that the revenues of the republican budget in the forecast version will increase by 3.4%, and by 2023 - by 2.2%. The main sources of budget revenues are tax revenues and transfers, including from the National Fund, which have the largest absolute size and positive dynamics.

In the revenues of the republican budget in 2021, the largest share (58.8%) is occupied by tax revenues, in 2022 their share will increase to 72.2% and to 76.1% in 2023. In tax revenues annually, a significant share falls on the receipts of value added tax (46.6%), corporate income tax (28.0%). The annual growth of VAT and CIT in tax revenues for 2021-2023 is expected to be achieved by increasing the volume of GDP in accordance with the forecast of the country's socio-economic development and the projected volume of imports for 2021-2025.

The expenditures of the republican budget are projected in 2021 in the amount of 13 747.3 billion tenge, in 2022 – 13 767.1 billion tenge, in 2023 – 13 868.4 billion tenge.

The expenses of the social block in the three-year period will amount to 23.4 trillion tenge, of which for 2021 – 7,1 trillion tenge with an increase of 394 billion tenge compared to the current year. And their share will be 50.4%. 3,2 trillion tenge will be allocated to support and develop the real sector of the economy. In 2021, about 4 trillion tenge will be allocated to the regions at the expense of the republican budget, which is more than 28% of the total budget expenditures.

The draft budget expenditure takes into account the continuity of expenditures approved in the budget for 2020 - 2022, taking into account changes in certain areas in the policy of state bodies, the addition of new obligations in accordance with the messages of the President of the country, legislative acts, as well as the results of budget execution for 2019 and first half of 2020.

It should be noted that the main priority areas of the republican budget expenditures for 2021 - 2023 are:

- improving the quality of human capital,
- provision of high-quality, affordable medical care and provision of high-quality, safe medicines,
- maintaining the employment of the population by stimulating productive employment and the development of mass entrepreneurship,
- development and increasing the efficiency of the agro-industrial complex,
- development of transit potential,
- creation of conditions for technological modernization and digitalization of economic sectors,
- increasing the affordability of housing,
- development of the energy infrastructure.

In order to achieve key national indicators of the Strategic Development Plan of the Republic of Kazakhstan until 2025, the implementation of state programs for infrastructure development “Nurly Zhol”, housing construction “Nurly Zher”, development of the agro-industrial complex, industrial and innovative development, the new program “Business Road Map - 2025”, development of productive employment and mass entrepreneurship, and other documents of the State Planning System.

The draft republican budget is aimed at continuing the implementation of the instructions of the Head of State, voiced in the Address to the people of Kazakhstan dated September 2, 2019 “Constructive public dialogue is the basis of stability and prosperity in Kazakhstan.”

Thus, the draft budget provides for expenses for raising the status of teachers and medical workers by raising wages, state contributions for compulsory social health insurance, per capita financing in secondary education institutions, providing the population with high-quality drinking water, developing local roads, gasification, providing housing for young people, etc. low-income large families.

In accordance with the Law of the Republic of Kazakhstan “On the volume of transfers of a general nature between republican and regional budgets, budgets of cities of republican significance, the capital for 2020-2022,” subventions to regions in 2021 will amount to 2,120.9 billion tenge, in 2022 - 2,124 , 7 billion tenge and in 2023 -1,924.7 billion tenge. Table 2 shows the main directions of expenditures of the republican budget for 2021 - 2023 (draft).

Table 2- Main directions of expenditures of the republican budget for 2021 - 2023 (draft)

Indicators	2021		2022		2023		2022/ 2021, %
	billion tenge	% of GDP	billion tenge	% of GDP	billion tenge	% of GDP	
TOTAL, of which:	14049	18,3	13873,1	16,8	13 888,6	15,5	98,7
Social sphere	7074,1	9,2	7805	9,5	8 550,9	9,6	110,3
in% to all expenses	50,4		56,3		61,6		-
Defense, law enforcement, special government agencies	1313,6	1,7	1087,7	1,3	953,5	1,1	82,8
in% to all expenses	9,4		7,8		6,9		-
Real sector of the economy	1697,1	2,2	916,5	1,1	538,5	0,6	54,0
in% to all expenses	12,1		6,6		3,9		-
National expenditures	3451	4,5	3628,9	4,4	3 513,5	3,9	105,2
in% to all expenses	24,6		26,2		25,3		-

According to Table 2, it can be seen that the total expenditures of the republican budget for the project will amount to 1404 9 billion tenge in 2021, 13873.1 billion tenge in 2022 and 13888.6 billion tenge in 2023. In other words, it is envisaged to reduce them as a percentage of GDP - from 18.3% in 2021 to 16.8% in 2020 and to 15.5% in 2023.

At the same time, noting the forecast of a decrease in the overall level of budget expenditures, it is necessary to consider them from the point of view of the directions of use of budget funds. From the data in Table 2, it can be noted that the prevailing functional group of costs provides, as in previous years, the 6th group of costs “Social security and social assistance”, which accounts for 50.4% in 2021, 56 in 2022. , 3% and in 2023 - 61.6% of all costs, which emphasizes the social orientation of the republican budget. The second place is taken by general government expenditures with a share equal to 24.6%, 26.2% and 25.3%, respectively, over the years. It should be noted that the level of funding for defense spending, the law

enforcement system and special government agencies is predicted to be 9.4%, 7.8% and 6.9% by year. And how very low is the direction of budget funds to support the real sector of the economy (12.1%, 6.6% and 3.9%). It can be seen that the financing of the economy, according to the forecast, by 2023 will be 1.8 times lower than the financing of the defense and the law enforcement system as a whole. On the contrary, the maintenance of the state apparatus will be 6.5 times greater than the financing of the economy.

Since the social sphere prevails in the budget expenditures for the project, Table 3 shows its financing.

Table 3 - Expenditures of the republican budget, billion tenge

Types of costs	2021	2022	2023	Chained pace of change, %	
				2022	2023
Costs, total	13747,3	13767,1	13868,4	100,1	100,7
including:					
- education	1337,3	1746,1	2219,1	130,6	127,1
-health care	1631,4	1732,8	1790,9	106,2	103,4
- social assistance and welfare	3959,7	4210,9	4467,3	106,3	106,1

As can be seen from the data in Table 3, the costs of the approved republican budget in 2021 are predicted at 13,747.3 billion tenge, in 2022 - 13767.1 billion tenge, or increase by 19.8 billion tenge, and in 2023 - 13868.4 billion tenge, or increase by 101.3 billion tenge. As for the relative growth of costs, it practically does not increase (100.1% and 100.7%).

Discussion. It can be seen that it is planned to allocate 3959.7 billion tenge, 4210.9 billion tenge and 4467.3 billion tenge, respectively, in spending on social assistance and social security, respectively. Then the share of such costs will be 28.8%, 30.6% and 32.2%, or increases over the years. The largest growth is foreseen in the education sector, which accounts for 9.7%, 12.1% and 16.0% of the total cost. And, finally, financing of health care costs according to the forecast for 2021 is higher than the level of financing of education (1,631.4 billion tenge), or almost 22%, which is associated with the current unfavorable epidemiological situation in the country and in the world. In subsequent years, the growth rate of such costs will decline according to the forecast (106.2% and 103.4%).

As for budget lending, the issuance of such loans, according to the forecast, will sharply decrease from 284 billion tenge in 2021 to 102 billion tenge in 2022 and to 20 billion tenge in 2023, or 14 times less compared to 2021.

Starting from 2022, the repayment of budget loans is much higher than the amount of their issuance, therefore, net budget lending is negative.

The balance on operations with financial assets of the state is the last parameter of the republican budget. No proceeds from the sale of such assets are budgeted. According to the forecast, the value of the balance tends to decrease: from 17.4 billion tenge in 2021 to 4.0 billion tenge in 2022, and in 2023 to -0.1 billion tenge. Such a decrease should be noted as a positive moment, since the growth of this indicator, other things being equal, contributes to the growth of the budget deficit.

In absolute terms, the budget deficit in 2021 is projected at the level of 2603.3 billion tenge, in 2022 it is planned to decrease to 2060.57 billion tenge, or by 21%, and in 2023 it is expected to decrease the budget deficit to 1874.8 billion tenge, or by 9.1%. All these changes in the budget deficit are due to the corresponding parameters of the Forecast of socio-economic development for 2021-2025.

The study of the main indicators of the approved republican budget allows us to state that in the forecast version for 2021-2023, the growth of expenditures of the republican budget is kept at a level that does not exceed the growth of the nominal value of GDP. Permanent observance of this condition will allow reducing the republican budget deficit from 3.4% of GDP to 2.5% of GDP in 2022 and to 2.1% in relation to GDP in 2023. The developed three-year budget is more focused on the implementation of state and sectoral programs and, first of all, in the social sphere (medicine and education).

At the same time, noting that the volumes of the estimated revenues of the republican budget as a whole have a low growth rate in the next three years, and it should be noted that the development of the non-oil sector of the economy is not yet the main factor in the predicted growth of budget revenues, since this growth is conditioned by the development of the oil revenues tax base.

In general, the republican budget for 2021-2023 provides for an increase in the volume of spending on social assistance and social security in the amount of 1,476.8 billion tenge. This increase in funding is

consistent with the implementation of the tasks that are provided for in the Concept of Social Development of Kazakhstan.

Conclusions. As a result of the analysis, it can be stated that the volumes of the expected revenues of the republican budget have a positive trend, which indicates the preservation of continuity in the implementation of the main directions of the state's economic policy. The main goal of the economic policy being pursued is to maintain positive economic growth rates and social stability in the country, and to prepare conditions for post-crisis development. The new model of the economy will be focused on improving the quality of human capital, providing affordable medical care and providing quality care, maintaining employment through the development of mass entrepreneurship, increasing the efficiency of the agro-industrial complex, creating conditions for the digitalization of sectors of the economy and increasing the affordability of housing.

The implementation of such tasks and directions will create a solid foundation for the long-term and sustainable development of the country, as well as opportunities for financing the implemented state programs.

Жусупова А.К.¹, Утибаева Г.Б.², Утибаев Б.С.², Ахметова Д.Т.², Зенченко С.В.³

¹UIB, Алматы, Қазақстан;

²С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан;

³Солтүстік Кавказ федералдық университеті, Ставрополь, Ресей.

E-mail: aigera2008@gmail.com

МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРМЕН ҮШ ЖЫЛДЫҚ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БЮДЖЕТ ПАРАМЕТРЛЕРІНІҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ

Аннотация. Мақалада Еліміздің әлеуметті-экономикалық дамуы болжамының негізінде әзірленген, бекітілген және нақтыланған 2021-2023 жылдардың республикалық бюджетінің көрсеткіштері мен оның мемлекеттік даму бағдарламаларын қаржыландыру мүмкіндігі қарастырылды. Сонымен қатар, мақалада бюджеттік несиелендірудің көлеміне, құрылымы мен бағыттарына салыстырмалы сипаттама берілген және қаржылық активтерді сатып алуымен байланысты операцияларды бағалау мақсатымен оларға арналған шығындарға талдау жасалған.

Мақалада 2021-2023 жылдарға арналған республикалық бюджеттің жобасын дайындаудың негізіне әлемдік экономиканың баяу өсу қарқынын қарастыратын, сұраныстың бірте-бірте өсуін, сыртқы биржалардағы волатильдік жағдайларын және экономикалық саясаттың жаһандық жаңа дамуын есепке ала отырып әзірленген базалық сценарий алынғаны көрсетілген. Экономиканың дамуына негізгі импульсті беруші ретінде экономиканың сапалы да тұрақты өсуін қамтамасыз ету үшін жоспарланып отырған стратегиялық және бағдарламалық жобаларды іске асыру ықпал етеді. Сонымен қатар, жалпы жинақтаудың неғұрлым жоғары өсуі, халықтың тұтыну мен экспорттың баяу және тұрақты өсуі арқылы тұрақты экономикалық динамика күтілуде.

Бүгінде әлемдік экономиканың дамуының жағымсыз салдары барлық болжамдарды қайта қарауды талап етеді. Осыған байланысты мақалада экономиканың даму болжамдарын қайта қарастырудың себептері анықталған. Олардың бастылары ретінде әлемнің жетекші елдерінің арасындағы саясаттық және саудалық келіспеушіліктердің эскалациясы арқылы экономикалық өсімінің баяулауы және коронавирустық індеттің екінші толқынының күтілуіне байланысты тәуекелді атап айтуға болады. Сондай-ақ мақалада алдымыздағы үш жылға арналған республикалық бюджеті қалыптастырудың негізінде «Стратегия Қазақстан – 2025» жаңа даму жобаны әрі қарай іске асыруға бағытталған экономикалық саясаттың белгіленген басымдық бағыттары, әсіресе мемлекеттің әлеуметтік міндеттемелерін орындауды қаржыландыруды қамтамасыз ету есепке алынды.

Мақалада шығындарды бюджеттік қаржыландырудың көлемі, құрылымы мен бағыттарына жеткілікті толық салыстырмалы сипаттамалар берілді. Ал бюджет жобасында мұғалімдер мен денсаулық сақтау мамандарының статусын көтеруге, мемлекеттің әлеуметтік медициналық міндетті сақтандыруға арналған салымдарына, орта білім беру мекемелеріндегі жан басына қаржыландыруға, тұрғындарды сапалы ауыз сумен қамтамасыз етуге, жергілікті жолдарды дамытуға, газдандыруға, жастарды және көп балалы отбасыларды тұрғын үймен қамтамасыз етуге қарастырылған шығындарды оңынан бағалауға болатыны көрсетілген.

Жүргізілген зерттеу нәтижесінде үш жылға нақтыланған республикалық бюджетте функционалдық топтар бойынша қарастырылған шығындармен мемлекеттік даму бағдарламаларын іске асыруға бөлінген қаражаттар арасындағы қажетті өзара байланыстар орын алғаны байқалады.

Мақалада келтірілген республикалық бюджеттің болжамдық көрсеткіштерін зерттеу әдістемесі қаржылық пәндерді, атап айтқанда, мемлекеттік бюджетті, сонымен бірге мемлекеттік бағдарламаларды қаржыландыру көлемдерін бағалау үшін қолданылуы мүмкін.

Түйін сөздер: макроэкономикалық көрсеткіштер, республикалық бюджеттің параметрлері, кірістер, шығыстар, тапшылық, трансферттер, әлеуметтік-экономикалық дамудың болжамы, базалық сценарий.

Жусупова А.К.¹, Утибаева Г.Б.², Утибаев Б.С.², Ахметова Д.Т.², Зенченко С.В.³

¹UIB, Алматы, Қазақстан;

²Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина, Нур-Султан, Қазақстан;

³Северо-Кавказский федеральный университет, Ставрополь, Россия.

E-mail: *aigera2008@gmail.com*

ВЗАИМОСВЯЗЬ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ И ПАРАМЕТРОВ ТРЕХЛЕТНЕГО РЕСПУБЛИКАНСКОГО БЮДЖЕТА

Аннотация. В статье рассмотрены показатели разработанного на основе прогноза социально-экономического развития страны, утвержденного и уточненного республиканского бюджета на 2021-2023 годы и его возможности по финансированию государственных программ развития. В статье также приводится сравнительная характеристика объема, структуры и направлений бюджетного кредитования, проведен анализ затрат, связанных с приобретением финансовых активов с целью оценки таких операций.

Отмечено, что за основу при подготовке проекта республиканского бюджета на 2021-2023 годы взят базовый сценарий, который предполагает умеренные темпы роста мировой экономики, постепенное увеличение спроса, менее волатильную ситуацию на внешних биржевых рынках и адаптацию экономической политики к новым реалиям глобального развития. Основным импульсом развитию экономики будет давать реализация стратегических и программных проектов, в рамках которых планируется обеспечить качественный и устойчивый рост экономики. В то же время ожидается устойчивая и поступательная экономическая динамика за счет более высокого увеличения валового накопления, умеренного и устойчивого роста потребления населения и экспорта.

Однако сложившиеся неблагоприятные последствия развития мировой экономики привели к пересмотру прогнозов. В этой связи в статье отмечены причины пересмотра прогнозов развития экономики, главными из которых являются риски, сохраняющиеся в связи с ожиданиями второй волны коронавирусной эпидемии и замедление экономического роста за счет эскалации политических и торговых разногласий между ведущими странами мира. Установлено также, что в основе формирования республиканского бюджета на предстоящие три года учтены намеченные приоритетные направления экономической политики, направленной на дальнейшую реализацию нового курса развития «Стратегия Казахстана – 2025» и, прежде всего, в части обеспечения финансирования задач по выполнению социальных обязательств государства.

В статье дана достаточно подробная сравнительная характеристика объема, структуры и направлений бюджетного финансирования затрат. Отмечены в качестве положительного момента предусмотренные в проекте бюджета расходы на повышение статуса педагога и медицинских работников, взносы государства на обязательное социальное медицинское страхование, подушевое финансирование в организациях среднего образования, обеспечение населения качественной питьевой водой, развитие дорог местного значения, газификацию, обеспечение жильем молодежи и малообеспеченных многодетных семей.

В результате проведенного исследования можно констатировать, что в утвержденном республиканском бюджете на трехлетний период прослеживается взаимосвязь предусмотренных в разрезе функциональных групп затрат и выделенных средств для реализации государственных программ развития.

Приведенную в статье методику исследования прогнозных показателей республиканского бюджета можно использовать в изучении финансовых дисциплин, в частности, государственного бюджета, а также для оценки объемов финансирования государственных программ.

Ключевые слова: макроэкономические показатели, республиканский бюджет, доходы, затраты, дефицит, трансферты, прогноз социально-экономического развития, базовый сценарий.

Information about authors:

Zhussupova A.K. – UIB, Almaty, Kazakhstan; Associate professor; Nur-Sultan, Kazakhstan; aigera2008@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-6662-7349>;

Utibayeva G.B. – S.Seifullin Kazakh Agro Technical University; Associate professor; Nur-Sultan, Kazakhstan, gulzhan_79@mail.ru; <https://orcid.org/0000-0001-6799-0502>;

Utibayev B.S. – S.Seifullin Kazakh Agro Technical University; Professor; Nur-Sultan, Kazakhstan, ubs_51@mail.ru; <https://orcid.org/0000-0003-1937-7636>;

Ahmetova D.T. – S.Seifullin Kazakh Agro Technical University; Associate professor; Nur-Sultan, Kazakhstan, dinra09@mail.ru; <https://orcid.org/0000-0002-6107-6565>;

Zenchenko S.V. – North-Caucasus Federal University, Stavropol, Russia, zen_sveta@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-0850-5305>.

REFERENCES

1. Poslanie Prezidenta RK narodu Kazahstana: «Kazahstan v novoi realnosti: vremya deistvi» [Message of the President of the Republic of Kazakhstan to the people of Kazakhstan dated September 1, 2020 “Kazahstan in a new reality: time for action”] ot 01.09.2020 g. URL: <http://www.akorda.kz>.
2. Doklad Ministra finansov Zhumaubaeva E.K. na zasedanii Pravitel'stva po proektu respublikanskogo byudzheta na 2021-2023 gody [Report of the Minister of Finance E.K. Zhamaubayev at a meeting of the Government on the draft republican budget for 2021-2023], 25.08. 2020. URL: <http://minfin.gov.kz>.
3. Vystuplenie ministra nacional'noj ekonomiki Dalenova R.E. po PSER RK na 2021-2025 gody na zasedanii Mazhilisa RK [Speech by the Minister of National Economy R.E.Dalenov on the PSED RK for 2021-2025 at a meeting of the Mazhilis of the RK], 21.11.2020. URL:<https://www.gov.kz/memleket/entities/economy?lang=ru>.
4. Zhussupova A.K., Utibaeva G.B., Zhunussova R.M., Utibaev B.S. (2019) Vzaimosvyaz prognoznyh parametrov byudzheta respubliki s pokazatelyami Gosudarstvennoj programmy razvitiya APK [The relationship of the forecast parameters of the budget of the republic with the indicators of the State program for the development of the agro-industrial complex]. *Central Asian Economic Review*. Vol.1. P.114-124.
5. Shenggen Fan. (2008) Lessons from Developing Countries. Public expenditures, growth, and poverty. Issue Brief 51 August.
6. Polonskij V.V. (2010) Finansirovanie gosudarstvennyh programm – zadacha specializirovannogo instituta razvitiya. – Belorusskij ekonomicheskij zhurnal [Polonsky V.V. Financing state programs is the task of a specialized development institution. - Belarusian Economic Journal]. Vol 4. P. 104-110.
7. Prognoz social'no-ekonomicheskogo razvitiya Respubliki Kazahstan na 2019-2023 gody, odobrennyj na zasedanii Pravitel'stva RK, protokol No. 29 ot 31 avgusta 2016 goda s uchetom izmenenij ot 13 fevralykol 2017 goda, proto. [Forecast of socio-economic development of the Republic of Kazakhstan for 2019-2023, approved at a meeting of the Government of the Republic of Kazakhstan, protokol № 29,31.08. 2016].
8. Proekt Zakona RK «O respublikanskom byudzhete na 2021-2023 gody» Postanovlenie Pravitel'stva Respubliki Kazahstan ot 27 avgusta 2020 goda № 538 [Draft Law of the Republic of Kazakhstan “On the republican budget for 2021-2023”. Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan dated August 27, 2020 No. 538].
9. Akhmetova D.T., Utibayeva G.B., Utibayev B.S., Zhunusova R.M., Baidakov A., Tukenova B.I. Implementation of the republican budget and assessment of agricultural financing. Entrepreneurship and sustainability issues, -Vol.7(2). P.919-928. [http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2\(9\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2(9)).
10. Clark C., Menifield Ch.E., Stewart L.M. (2018). Policy diffusion and performance-based budgeting, *International Journal of Public Administration* 41 (7). P.528-534. <https://doi.org/10.1080/01900692.2016.1278384>.
11. Faridi M.R., Sulphay M.M. (2019). Food security as a prelude to sustainability: a case study in the agricultural sector, its impacts on the Al Kharj community in The Kingdom of Saudi Arabia, *Entrepreneurship and Sustainability Issues* 6 (3). P. 1536-1545. [https://doi.org/10.9770/jssi.2019.6.3\(34\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2019.6.3(34)).
12. Martynova S., Evarovich S. (2018). Participative HR-Technologies in the Governance of the Russian Regions, *Space and Culture*, India6(4). P. 36-47. <https://doi.org/10.20896/saci.v6i4.384>.
13. Report of the Government of the Republic of Kazakhstan (2018). “On the Implementation of the Republican Budget for 2017”. 21.12.2018. <https://www.zakon.kz/4921828-otchet-pravitelstva-ob-ispolnenii.html>.

14. The State Program for the Development of the Agro-Industrial Complex of the Republic of Kazakhstan for 2017-2021, approved by the Decree of the President of the Republic of Kazakhstan No. 420 dated February 14, 2017. Retrieved December, 21, 2018, from https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=36271876#pos=0;200.

15. The Law of the Republic of Kazakhstan “On the Republican Budget for 2017-2019” No. 25-VI dated November 29, 2016. Retrieved December, 21, 2018, from https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=35276520.

16. Utibayeva G., Utibayev B., Baidakov A., Zhussupova A., Saparbayev S., Zholmukhanova A., Zhunusova R. (2016). Prediction parameters of the republican budget for 2016-2018 and their analysis. *Journal of Advanced Research in Law and Economics* VII, 4 (18). P.945-955. <http://dx.doi.org/10.14505/jarle>.

17. Zhussupova A.K., Utibayev B.S., Utibayeva G.B., Ahmetova D.T., Zhunusova R.M., Jamila Leontieva (2020). Activity results of loan partnerships and agricultural producers. *The bulletin of the National Academy of Science of the Republic of Kazakhstan*. Vol.1. P.199-206. <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.25>.

ҚР ҰҒА АКАДЕМИКТЕРІНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІ

Юбилей-70 лет

КОРИФЕЙ ФИЛОСОФСКОЙ НАУКИ

У казахского народа много достойных сынов и дочерей, которыми по праву можно гордиться. И один из них корифей философской науки, академик НАН РК Нур Серикович Кирабаев. В эти дни вся философская общественность Казахстана, России отмечает 70-летний юбилей выдающегося учёного и мыслителя, крупнейшего представителя евразийской философской мысли и общественно- педагогического деятеля Н.С. Кирабаева.

Я давно знаю и знаком с научными работами академика НАН РК, доктора философских наук, профессора Кирабаева Нура Сериковича. Он видный учёный, гордость философской науки. Он окончил философский факультет МГУ им. Ломоносова (1974). Трудовую деятельность начинал в качестве младшего научного сотрудника Института философии и права АН Казахская ССР. Окончил аспирантуру по кафедре истории зарубежной философии МГУ (1978). Работает в системе высшего образования около 40 лет (Российский университет дружбы народов РУДН). Начиная с 1979 г.: ассистентом (1979-1981), старшим преподавателем (1981-1982), доцентом (1982-1988), зав. кафедрой философии (1988 -1992), зав. кафедрой истории философии (1992-1993), с апреля по август 1993 года зав. отделением философии, с 1993 по 1994- зам. начальника управление Ближнего и Среднего Востока МИД Республики Казахстан, 1994 и по настоящее время зав. кафедрой история философии, с 1996 г. декан факультета гуманитарных и социальных наук, с 2006 г.- проректор РУДН по научной работе.

Профессор Кирабаев Н.С.- известный, признанный специалист в мире по истории арабо-мусульманской философии. В области арабо-мусульманской философии он провел первое в российской, казахстанское и мировой историко-философской литературе комплексное исследование социальной философии мусульманского Средневековья, показав взаимосвязь философии и мусульманского права, раскрыв ключевую роль последнего в мусульманской идеологии. Мусульманское право при этом рассматривается как одна из первых форм теоретического знания, в рамках которого были сформулированы основные проблемы и методы гуманитарных наук на мусульманском Востоке. Большое внимание в своих научно-исследовательских работах он уделяет реконструкции парадигмы классической арабо-мусульманской философии, анализу формирования и функционирования политико-правовой культуры ислама, рассматривая мусульманское право как концепцию "сокральной" легитимности государства, показывая влияние политических доктрин на практику развития Арабского Халифата. В его работах дан развернутый и целостный научный анализ формирования и развития социальной философии восточного перипатетизма от учения о добродетельном городе аль-Фараби до концепции идеального государства Ибн-Рушда в духе идей "естественного права". Особое внимание при этом уделяется философии истории Ибн-Хальдуна и особенностям гуманистических традиций классической арабо-мусульманской философии. За последние годы им опубликованы работы по проблемам кросскультурного взаимодействия западных и восточных цивилизаций, в которых раскрываются проблемы открытости цивилизация к диалогу, вопросы устойчивости межкультурного диалога в процессе развития философского знания, а также по вопросам модернизации высшего образования в России, Евразии в контексте Болонского процесса.

Профессор Кирабаев Н.С. является одним из новаторов, пионеров, основоположников развития такого важного философское направления как философская компаративистика. В 1991 году на базе Российского университета дружбы народов, им был открыт Межвузовский центр по изучению

философии и культуры Востока, который в 2004 году был переименован Межвузовский центр гуманитарного образования по философской корпоративистике. В рамках этого центра было подготовлено более 30 кандидатов и докторов наук, около 50 монографий и сборников научных трудов и на его базе международных философских симпозиумах и методологических семинарах "Сагадиевские чтения" обсуждались проблемы философской компаративистики учёными более чем из 30 стран арабского Востока, Индии, ЮАР, стран Центральной Азии, Франции, Германии, США, Канады, Казахстана и ряда стран СНГ. Важное значение имеет его международная программа "Диалог цивилизации: Восток-Запад" в рамках которой проходят ежегодные конференции учёных России и Египта. За годы работы указанного центра по его инициативе и при личном участии было проведено 12 международных философских симпозиумов «Диалог цивилизации: Восток-Запад».

Профессор Кирабаев Н.С. опубликовал более 200 научных и учебно-методических работ, включая 10 монографии, 10 учебных пособий и разделов в учебниках. Его научные труды получали высокую оценку среди научной общественности в мире. Он подготовил 17 кандидатов и 3 докторов философских наук.

Профессор Кирабаев Н.С. внёс большой вклад в создание творческого, дисциплинированного, дружного коллектива отделения философии и факультета гуманитарных и социальных наук. При его непосредственном и активном участии была проведена большая работа по открытию новых специальностей "Социология", "Международные отношения", "Политология", "Государственное и муниципальное управление", "Искусство и гуманитарные науки" в РУДН. По инициативе его и при непосредственном его участии реализуются совместные магистерские программы по гуманитарным и социальным наукам с ведущими университетами Франции, Великобритании, Германии, Китая.

Большую работу профессор Кирабаев Н.С. ведёт как проректор по научной работе. Не случайно Российский Университет дружбы народов последние 10 лет занимает 3-4 места в рейтингах среди вузов и университетов РФ, а также достойно представлен в международных рейтингах. Уделяя большое внимание международному научному сотрудничеству, подготовке кадров высшей квалификации, особое внимание им уделяется повышению научного авторитета РУДН. Учёные РУДН активно сотрудничают с ведущими вузами Казахстана в научно-образовательной деятельности.

Академик Н.С. Кирабаев является главным редактором журнала "Вестник РУДН. Серия философия", председателем докторского Совета по философии, членом экспортного совета по философии, социологии и культурологии ВАК РФ и т.д. Надо подчеркнуть, что он внёс выдающийся вклад в развитии философской науки.

За активную научную и общественно-педагогическую деятельность он награждён 4 орденом и медалью, нагрудными знаками СССР, России и Казахстана, почётный профессор Евразийского национального университета им. Л.Гумилева.

В день 70-летнего юбилея хочется пожелать уважаемому Нуру Сериковичу крепкого здоровья, благополучия, счастья, дальнейших творческих успехов и всего наилучшего.

**Раушанбек Абсаттаров,
член-корреспондент НАН РК, доктор философских наук, профессор**

ПОДАРОК УЧЕНОГО ЮБИЛЕЮ РОДИНЫ

Недавно в Институте социальной экономики и финансов (г.Алматы) впервые в мировой науке был открыт новый научный Закон «О сохранении и комплексном развитии этносов посредством спасительной Гармонии на истинно духовной основе». Автором Открытия является академик Национальной академии наук Республики Казахстан Ураз Баймуратов, который посвящает его 30-летию Независимости Республики Казахстан. Об этом им было заявлено на одной научно-практической конференции.

В свое время, в конце 80-х годов прошлого столетия, он был разработчиком политико-экономической триады о Независимости нашей страны и других республик Советского Союза, переходе к рыночным отношениям и о введении национальной валюты «тенге».

Современная действительность показывает успешность развития нашего суверенного государства.

Координатор Института Г.Амирова

04.10.2021 г.

МАЗМҰНЫ

ЭКОНОМИКА

Адилбек Торекбек ҚОҒАММЕН БАЙЛАНЫС МАРКЕТИНГТІК КОММУНИКАЦИЯНЫҢ БӨЛІГІ РЕТІНДЕ.....	6
Батырбекова М.Б. КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІКТІ БАСҚАРУ САЛАСЫНДА ОРТАЛЫҚТАНДЫРЫЛМАҒАН ЕРП ЖҮЙЕСІН ҚОЛДАНУДЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ПАЙДАСЫН АРТТЫРУ.....	12
Есахметова Л., Мизанбекова С., Айтмуханбетова Д. АГРАРЛЫҚ СЕКТОРДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ МЕН БАҒА СТРАТЕГИЯСЫНЫҢ БАСЫМДЫҚТАРЫ.....	21
Жагыпарова А.О., Бекболсынова А.С., Орозонова А.А., Булакбай Ж.М., Серикова М.А. ОРТАЛЫҚ БАНКТІҢ САНДЫҚ ВАЛЮТАСЫ: ТӘУЕКЕЛДЕРІ МЕН ЖАҒАНДАНУ ЖОЛДАРЫ.....	28
Жусупова А.К., Утибаева Г.Б., Утибаев Б.С., Ахметова Д.Т., Зенченко С.В. МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРМЕН ҮШ ЖЫЛДЫҚ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БЮДЖЕТ ПАРАМЕТРЛЕРІНІҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ.....	39
Камерова А.А., Шамуратова Н.Б., Қожабеков С.С., Курмангазина С.К., Муканова А.Б. КЕХС-МЕН ЕСЕПКЕ АЛУ КЕЗІНДЕ ӨНІМНІҢ (ЖҰМЫС, ҚЫЗМЕТ) БАҒАСЫН АНЫҚТАУҒА НЕГІЗДЕЛГЕН БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ЖҮЙЕСІН ДАМУ.....	48
Көкенова А.Т., Сабырова М.Е., Балабекова Д.Б., Лутфуллаева Р.А., Түлеева А.Ж. ӨҢІРЛІК ТУРИЗМДІ ТИІМДІ ДАМУДЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТЕТІГІН ӨЗЕКТЕНДІРУ ЖӘНЕ ӨЗІРЛЕУ.....	55
Момынова Б. «ҚАЗАҚ» (1913-1918) ГАЗЕТІНДЕГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ СӨЗДЕРДІҢ ҚОЛДАНЫСЫ.....	64
Новикова О.Ф., Азьмук Н.А., Панькова О.В. ЭКОНОМИКАНЫ ЦИФРЛАНДЫРУ АЯСЫНДА УКРАИНАНЫҢ ЕҢБЕК ӘЛЕУЕТІН ЖОҒАЛТУ ҚАУПЫ.....	73
Нургалиева А.А., Кенжетева Г.К., Шафеева Л. А., Ахметова Д.Д., Бейсембина А.Н. МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ «ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҮКІМЕТ».....	82
Нұрұлы Е., Сансызбаева Г.Н., Ақтымбаева А.С., Сапиева А.Ж., Асипова Ж.М. ГЕНДЕРЛІК ТЕҢСІЗДІК – ӘЙЕЛ АҚЫЛМАНДАРЫНЫҢ ЖЫЛЫСТАУ СЕБЕБІНІҢ КӨРСЕТКІШІ МЕ? МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ БЫҚТИМАЛ ШАРАЛАРЫ.....	90
Рамазанов А.А., Абдраш А.М., Читанова С.О. САЛАЛАРДЫҢ КЛАСТЕРЛІК ЭКОНОМИКАСЫ (ТУРИЗМ МЫСАЛЫНДА).....	100
Рахмонов А.Х. ЭБДҮ ЕЛДЕРІНЕН КЕЛГЕН ЕҢБЕК МИГРАНТТАРЫ АҚША АУДАРЫМДАРЫНЫҢ ТӘЖІКСТАНДАҒЫ ЖҰМЫС ОРЫНДАРЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА ӨСЕРІ.....	108

Рязанцев С.В., Рубан Л.С.
ДИЛЕММА: ГЛОБАЛИЗМ НЕМЕСЕ ЕГЕМЕНДІК, ТЕРМИНОЛОГИЯЛЫҚ ШЕКТЕУ ЖӘНЕ
АНАЛИТИКАЛЫҚ ТАЛҚЫЛАУ.....120

Пагашкова Е., Ниязбекова Ш., Маргацкая Г., Бұлақбай Ж.
ДАМУШЫ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАРЖЫЛЫҚ ИННОВАЦИЯЛАР
МЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ РӨЛІ.....129

Тимченко Е., Полисчук Е., Цюпа О., Сушкова Е., Осадчий Е.
ТӘУЕКЕЛДІ БАҒАЛАУ МЕН САЛЫҚ ҚАРЫЗДАРЫН СЕГМЕНТАЦИЯЛАУ НЕГІЗІНДЕ САЛЫҚ
БОРЫШЫН ЭЛЕКТРОНДЫҚ БАСҚАРУ.....136

ҚҰҚЫҚТАНУ

Антонян Е.А., Атагимова Э.И.
ТҮЛҒАНЫҢ ДАМУЫН АНЫҚТАЙТЫН ФАКТОРЛАР: ЖАТЫРШІЛІК (ПРЕНАТАЛЬДЫҚ)
КЕЗЕҢ, ПЕРИНАТАЛДЫҚ КЕЗЕҢНІҢ ЖЕКЕ ТҮЛҒАНЫҢ ПСИХИКАЛЫҚ ДАМУЫНА ӘСЕРІ
ТУРАЛЫ.....146

Арабаев Р., Береналиева А., Мәжитов Б.
ҚАЗІРГІ ҚЫРГЫЗСТАН: ПАРЛАМЕНТТІК РЕСПУБЛИКАДАН ПРЕЗИДЕНТТІК КЕҢЕСКЕ
ДЕЙІН.....155

Богданова Е.Е.
АЗАМАТТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДЕ ГЕНЕТИКАЛЫҚ АҚПАРАТТЫ ҚОЛДАНУ
МӘСЕЛЕЛЕРІ.....162

Муханова А.Т., Айтмуханова Д.У., Ердешова Ж.И., Рыскулбекова Б.Р.
ЖОЛ-КӨЛІК ОҚИҒАЛАРЫНАН МҮЛІККЕ КЕЛТІРІЛГЕН ЗАЛАЛДЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУДІҢ
ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....168

Нестеров А.Ю.
КӨМЕЛЕТТІК ЖАСҚА ТОЛМАҒАН СОТТАЛУШЫЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН
БОСТАНДЫҚТАРЫН ЖҮЙЕЛЕУ ЖӘНЕ НЕГІЗДЕУ: ЖАЗАЛАУ АСПЕКТІСІ.....177

Тоқтомбаева А.Ж., Тоқтобаев Б.Т., Қарабалаева С.Б.
СОТ БИЛІГІ ИНСТИТУТЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРІ.....185

САЯСАТТАНУ

Медведь В.А.
РЕСЕЙ МЕН ҚЫТАЙДЫҢ КӨШІ-ҚОН САЯСАТЫ: ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛДЫҢ НЕГІЗГІ
БАҒЫТТАРЫ.....191

Мчедлова Е.М.
ДАҒДАРЫСТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ПРОЦЕСТЕР МЕН ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫҢ
ДАМУЫНА ӘСЕРІ.....199

Тажикенова С.К., Тажбенова Г.Д., Мельдебекова А.Д., Булакбай Ж.М., Соловьева И.А.
ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУДЫ ДАМЫТУҒА АРНАЛҒАН
БЮДЖЕТ ҚАРАЖАТЫН ПАЙДАЛАНУ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....205

ПЕДАГОГИКА

- Әшілова М.С., Бегалинов Ә.С., Бегалинова Қ.Қ.**
COVID-19 ПАНДЕМИЯСЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ СТУДЕНТ ЖАСТАРДЫҢ ӘЛ-АУҚАТЫНА
ӘСЕРІ.....214
- Завыдивская Н.Н., Рымар О.В., Ханикянц О.В., Маланчук Ж.Ж., Соловей А.В.**
БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ САБАҚТАРЫНДА ОЙЫН
ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ.....222
- Сартов Ә.Қ., Есымханова З.К., Бельгибаева А.С., Абдрахманова А.У., Сайымова М.Д.**
ҚАЗІРГІ ЭКОНОМИКАДА ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚҰРУ
ЖОЛЫ.....230
- Сейсекеева Н.Б., Исмаил Оуедраого, Рахметуллина М., Досмағамбетова Ж., Биссенбаева Ж.Н.**
ФРАНЦУЗ ТІЛІН ОҚИТЫН СТУДЕНТТЕРДІҢ АУЫЗЕКІ СӨЙЛЕУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....236

ТАРИХ

- Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.**
АНТРОПОЦЕНТРИЗМ ҚАЗАҚТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ ОЙЫНЫҢ НЕГІЗІ
РЕТІНДЕ.....243
- Шашаев Ә.Қ., Мрзабаева Р.Ж., Сүлеймен С.**
ҚАЗАҚСТАНДЫ ЗЕРТТЕУ ҚОҒАМЫ: ҚҰРЫЛУЫ МЕН ҚЫЗМЕТІНІҢ ТАРИХЫ.....250
- Федосеев Р.В., Богатырев Э.Д., Марискин О.И.**
XIX ҒАСЫРДЫҢ ЕКІНШІ ЖАРТЫСЫНДАҒЫ АҚСҮЙЕКТІК САУДА-ӨНЕРКӘСІПТІК
КӘСІПКЕРЛІКТІҢ НЕГІЗГІ ҮЛГІЛЕРІ (ОРТА ЕДІЛ МАТЕРИАЛДАРЫ БОЙЫНША).....257

ФИЛОЛОГИЯ – ФИЛОЛОГИЯ - PHILOLOGY

- Алтыбаева С.М., Импости Г.Е.**
ҚАЗІРГІ МӘТІН ФИЛОСОФИЯСЫ: БАЯНДАУ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....265
- Муфтахутдинова Д.Ш., Батырхан Б.Ш.**
XX ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ӘДЕБИ БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ-ТАТАР
ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ.....271
- Нұрмолдаев С.Т., Саркулова Г.С., Досжан Р.К., Сомжүрек Б.Ж., Аимбетова У.У.**
ЛИНГВОМӘДЕНИ АСПЕКТЕГІ МӘДЕНИЕТ ҰҒЫМЫ.....277

ҚР ҰҒА АКАДЕМИКТЕРІНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІ

- Абсаггаров Р.**
ФИЛОСОФИЯ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ КОРИФЕЙІ.....285
- Амирова Г.**
ҒАЛЫМНЫҢ ОТАН МЕРЕЙТОЙЫНА ЖАСАҒАН СЫЙЫ.....287

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИКА

Адилбек Торекбек СВЯЗИ С ОБЩЕСТВЕННОСТЬЮ КАК ЧАСТЬ МАРКЕТИНГОВЫХ КОММУНИКАЦИЙ.....	6
Батырбекова М.Б. УВЕЛИЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ВЫГОДЫ ОТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДЕЦЕНТРАЛИЗОВАННОЙ СИСТЕМЫ ERP В СФЕРЕ УПРАВЛЕНИЯ КОММЕРЧЕСКОЙ НЕДВИЖИМОСТЬЮ.....	12
Есахметова Л., Мизанбекова С., Айтмуханбетова Д. ПРИОРИТЕТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ И ЦЕНОВОЙ СТРАТЕГИИ АГРАРНОГО СЕКТОРА.....	21
Жагыпарова А.О., Бекболсынова А.С., Орозонова А.А., Булакбай Ж.М., Серикова М.А. ЦИФРОВАЯ ВАЛЮТА ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКА: РИСКИ И ПУТИ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	28
Жусупова А.К., Утибаева Г.Б., Утибаев Б.С., Ахметова Д.Т., Зенченко С.В. ВЗАИМОСВЯЗЬ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ И ПАРАМЕТРОВ ТРЕХЛЕТНЕГО РЕСПУБЛИКАНСКОГО БЮДЖЕТА.....	39
Камерова А.А., Шамуратова Н.Б., Кожбеков С.С., Курмангазина С.К., Муканова А.Б. РАЗВИТИЕ БУХГАЛТЕРСКОЙ СИСТЕМЫ НА ОСНОВЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ (РАБОТЫ, УСЛУГ) В СООТВЕТСТВИИ С МСФО.....	48
Кокенова А.Т., Сабырова М.Е., Балабекова Д.Б., Лутфуллаева Р.А., Тулеева А.Ж. АКТУАЛИЗАЦИЯ И РАЗРАБОТКА ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА.....	55
Момынова Б.К. УПОТРЕБЛЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ И ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ СЛОВ В ГАЗЕТЕ «КАЗАХ» (1913-1918).....	64
Новикова О.Ф., Азьмук Н.А., Панькава О.В. УГРОЗЫ ПОТЕРИ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ НА ФОНЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ.....	73
Нургалиева А.А., Кенжетаева Г.К., Шафеева Л. А., Ахметова Д.Д., Бейсембина А.Н. «ЭЛЕКТРОННОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО» В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ.....	82
Нурулы Е., Сансызбаева Г.Н., Актымбаева А.С., Сапиева А.Ж., Асипова Ж.М. ГЕНДЕРНОЕ НЕРАВЕНСТВО – ФАКТОР ЖЕНСКОЙ УТЕЧКИ УМОВ? ВОЗМОЖНЫЕ МЕРЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ.....	90
Рамазанов А.А., Абдраш А.М., Читанова С.О. ЭКОНОМИКА ОТРАСЛЕВОГО КЛАСТЕРА (НА ПРИМЕРЕ ТУРИЗМА).....	100
Рахмонов А.Х. ВЛИЯНИЕ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ ИЗ СТРАН ОЭСР НА ФОРМИРОВАНИЕ РАБОЧИХ МЕСТ В ТАДЖИКИСТАНЕ.....	108

Рязанцев С.В., Рубан Л.С.
ДИЛЕММА: ГЛОБАЛИЗМ ИЛИ СУВЕРЕНИЗМ, ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКОЕ РАЗГРАНИЧЕНИЕ
И АНАЛИТИЧЕСКАЯ ДИСКУССИЯ.....120

Пагашкова Е., Ниязбекова Ш.У., Маргацкая Е., Булакбай Ж.
РОЛЬ ФИНАНСОВЫХ ИННОВАЦИЙ И ФИНАНСОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УСЛОВИЯХ
РАЗВИВАЮЩЕЙСЯ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ.....129

Тимченко Е.1, Полищук Е., Цюпа О., Сушкова Е., Осадчий Е.
ЭЛЕКТРОННОЕ АДМИНИСТРИРОВАНИЕ НАЛОГОВОГО ДОЛГА НА ОСНОВЕ ОЦЕНКИ
РИСКОВ И СЕГМЕНТАЦИИ НАЛОГОВЫХ ДОЛЖНИКОВ.....136

ЮРИСПРУДЕНЦИЯ

Антонян Е.А., Атагимова Э.И.
ДЕТЕРМИНАНТЫ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ: ВНУТРИУТРОБНЫЙ (ПРЕНАТАЛЬНЫЙ) ПЕРИОД.
К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ ПЕРИНАТАЛЬНОГО ПЕРИОДА НА ПСИХИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ
ЛИЧНОСТИ.....146

Арабаев Р., Береналиева А., Б. Мажитов
СОВРЕМЕННЫЙ КЫРГЫЗСТАН: ОТ ПАРЛАМЕНТСКОЙ РЕСПУБЛИКИ К ПРЕЗИДЕНТСКОМУ
ПРАВЛЕНИЮ.....155

Богданова Е.Е.
ПРОБЛЕМЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГЕНЕТИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ В ГРАЖДАНСКОМ
СУДОПРОИЗВОДСТВЕ.....162

Муханова А.Т., Айтмуханова Д.У., Ердешова Ж.И., Рыскулбекова Б.Р.
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ВОССТАНОВЛЕНИЯ УЩЕРБА ИМУЩЕСТВА, ПРИЧИНЕННОГО
ДОРОЖНО – ТРАНСПОРТНЫМИ ПРОИСШЕСТВИЯМИ.....168

Нестеров А.Ю.
СИСТЕМАТИЗАЦИЯ И ОБОСНОВАНИЕ ОСНОВНЫХ ПРАВ И СВОБОД
НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ ОСУЖДЕННЫХ: УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ.....177

Токтомбаева А.Ж., Токтобаев Б.Т., Карабалаева С.Б.
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ИНСТИТУТА СУДЕБНОЙ ВЛАСТИ.....185

ПОЛИТОЛОГИЯ

Медведь В.А.
МИГРАЦИОННАЯ ПОЛИТИКА РОССИИ И КИТАЯ: ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ И СФЕРЫ
ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ.....191

Мчедлова Е.М.
ВЛИЯНИЕ КРИЗИСА НА РАЗВИТИЕ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ПРОЦЕССОВ И ЦЕННОСТЕЙ.....199

Тажикенова С.К., Тажбенова Г.Д., Мельдебекова А.Д., Булакбай Ж.М., Соловьева И.А.
ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
БЮДЖЕТНЫХ СРЕДСТВ НА РАЗВИТИЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В УСЛОВИЯХ
ЦИФРОВИЗАЦИИ.....205

ПЕДАГОГИКА

- Ашилова М.С., Бегалинов А.С., Бегалинова К.К.**
ВЛИЯНИЕ ПАНДЕМИИ COVID-19 НА САМОЧУВСТВИЕ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ
В КАЗАХСТАН.....214
- Завыдивская Н.Н., Рымар О.В., Ханикянц О.В., Маланчук Г.Г., Соловей А.В.**
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ
МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ.....222
- Сартов У.К., Есымханова З.К., Бельгибаева А.С., Абдрахманова А.У., Сайымова М.Д.**
НА ПУТИ СОЗДАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ
В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ.....230
- Сейсекеева Н.Б., Исмаил Уэдраого, Рахметуллина М., Досмагамбетова Ж., Бисенбаева Ж.Н.**
ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У СТУДЕНТОВ,
ИЗУЧАЮЩИХ ФРАНЦУЗСКИЙ ЯЗЫК.....236

ИСТОРИЯ

- Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.**
АНТРОПОЦЕНТРИЗМ КАК ОСНОВА КАЗАХСКОЙ СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОЙ
МЫСЛИ.....243
- Шашаев Ә.Қ., Мрзабаева Р.Ж., Сүлеймен С.**
ОБЩЕСТВО ИЗУЧЕНИЯ КАЗАХСТАНА: ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....250
- Федосеев Р.В., Богатырев Э.Д., Марискин О.И.**
ОСНОВНЫЕ МОДЕЛИ ДВОРЯНСКОГО ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННОГО
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВЕКА (ПО МАТЕРИАЛАМ
СРЕДНЕГО ПОВОЛЖЬЯ).....257

ФИЛОЛОГИЯ

- Алтыбаева С.М., Импости Г.Е.**
ФИЛОСОФИЯ СОВРЕМЕННОГО ТЕКСТА: ОСОБЕННОСТИ НАРРАТИВНОЙ СТРУКТУРЫ....265
- Муфтахутдинова Д.Ш., Батырхан Б.Ш.**
КАЗАХСКО - ТАТАРСКИЕ СВЯЗИ В ОБЛАСТИ ЛИТЕРАТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
В НАЧАЛЕ XX ВЕКА.....271
- Нурмолдаев С.Т., Саркулова Г.С., Досжан Р.К., Сомжурек Б.Ж., Аимбетова У.У.**
ПОНЯТИЕ КУЛЬТУРЫ В ЛИНГВОКУЛЬТУРНОМ АСПЕКТЕ.....277

ДОСТИЖЕНИЯ АКАДЕМИКОВ НАН РК

- Абсаттаров Р.**
КОРИФЕЙ ФИЛОСОФСКОЙ НАУКИ.....285
- Амирова Г.**
ПОДАРОК УЧЕНОГО ЮБИЛЕЮ РОДИНЫ.....287

CONTENTS

ECONOMICS

Adilbek Torebek PUBLIC RELATIONS AS A PART MARKETING COMMUNICATIONS.....	6
Batyrbekova M.B. INCREASE IN INVESTMENT BENEFITS FROM THE USE OF A DECENTRALIZED ERP SYSTEM IN THE FIELD OF COMMERCIAL REAL ESTATE MANAGEMENT.....	12
Yesakhmetova L., Mizanbekova S., Aitmukhanbetova D. PRIORITIES OF STATE REGULATION AND PRICING STRATEGY OF THE AGRICULTURAL SECTOR.....	21
Zhagyparova A.O., Bekbolsynova A., Orozonoa A.A., Bulakbay Zh.M., Serikova M.A. DIGITAL CURRENCY OF THE CENTRAL BANK: RISKS AND WAYS OF GLOBALIZATION.....	28
Zhussupova A.K., Utibayeva G.B., Utibayev B.S., Ahmetova D.T., Zenchenko S.V. INTERCONNECTION OF MACROECONOMIC INDICATORS AND PARAMETERS OF THE THREE-YEAR REPUBLICAN BUDGET.....	39
Kamerova A.A., Shamuratva N.B. , Kozhabekov S.S., Kurmangazina S.K., Mukanova A.B. DEVELOPMENT OF AN ACCOUNTING SYSTEM BASED ON THE DETERMINATION OF THE COST OF PRODUCTION (WORK, SERVICES) IN ACCORDANCE WITHIFRS.....	48
Kokenova A.E., Sabyrova M.E. , Balabekova D.B., Lutfullayeva R.A., Tuleyeva A.Z. UPDATING AND DEVELOPING AN ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR THE EFFECTIVE DEVELOPMENT OF REGIONAL TOURISM.....	55
Momynova B.K. USE OF ECONOMIC AND SOCIO-POLITICAL WORDS IN THE NEWS PAPER "KAZAKH" (1913-1918).....	64
Novikova O.F., Azmuk N.A., Pankova O.V. THREATS OF LABOUR POTENTIAL LOSS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF ECONOMY DIGITALIZATION.....	73
Nurgaliyeva A., Kenzhetayeva G., Shafeyeva L., Akhmetova D., Beisembina A. "ELECTRONIC GOVERNMENT" IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM.....	82
Nuruly Ye., Sansyzbayeva G.N., Aktymbayeva A.S., Sapiyeva A.Zh., Assipova Zh.M. IS GENDER INEQUALITY A FACTOR IN FEMALE'S BRAIN DRAIN? POSSIBLE MEASURES OF PUBLIC REGULATION.....	90
Ramazanov A., Abdrash A., Chitanova S. INDUSTRY CLUSTER ECONOMY (ON THE EXAMPLE OF TOURISM).....	100
Rakhmonov A.Kh. IMPACT OF REMITTANCES OF LABOR MIGRANTS FROM OECD COUNTRIES ON JOB CREATION IN TAJIKISTAN.....	108
Ryazantsev S.V., Ruban L.S. DILEMMA: GLOBALISM OR SOVEREIGNISM. THEIR DISTINCTION IN TERMINOLOGY AND ANALITICAL DISCUSSION.....	120

Patashkova E., Niyazbekova Sh., Margatskaya G., Bulakbay Zh. THE ROLE OF FINANCIAL INNOVATION AND FINANCIAL TECHNOLOGIES IN THE EMERGING DIGITAL TRANSFORMATION CONDITIONS.....	129
--	-----

Tymchenko O., Polishchuk Y., Tsiupa O., Sushkova O., Osadchy I. E-TAX DEBT MANAGEMENT BASED ON RISK ASSESSMENT AND TAX DEBTORS SEGMENTATION.....	136
---	-----

LAW

Antonyan E.A., Atagimova E.I. DETERMINANTS OF PERSONALITY DEVELOPMENT: INTRAUTERINE (PRENATAL) PERIOD. ON THE QUESTION OF THE INFLUENCE OF THE PERINATAL PERIOD ON THE MENTAL DEVELOPMENT OF THE INDIVIDUAL.....	146
--	-----

Arabaev R., Berenalieva A., Mazhitov B. MODERN KYRGYZSTAN: FROM PARLIAMENTARY REPUBLIC TO PRESIDENTIAL GOVERNMENT.....	155
---	-----

Bogdanova E.E. PROBLEMS OF THE USE OF GENETIC INFORMATION IN CIVIL PROCEEDINGS*.....	162
--	-----

Mukhanova A.T., Aitmukhanova D.U., Yerdeshova Zh.I., Ryskulbekova B.R. CURRENT ISSUES OF RESTORATION OF PROPERTY DAMAGE CAUSED BY ROAD ACCIDENTS.....	168
--	-----

Nesterov A.Yu. SYSTEMATIZATION AND SUBSTANTIATION OF THE FUNDAMENTAL RIGHTS AND FREEDOMS OF JUVENILE CONVICTS: THE PENAL ASPECT.....	177
---	-----

Toktombaeva A.Zh., Toktobaev B.T., Karabalaeva S.B. THEORETICAL LEGAL RESEARCH OF INSTITUTE OF JUDICIAL AUTHORITY.....	185
--	-----

POLITICAL SCIENCE

Medved V.A. MIGRATION POLICY OF RUSSIA AND CHINA: MAIN DIRECTIONS AND SPHERES OF INTERACTION.....	191
--	-----

Mchedlova E.M. THE IMPACT OF THE CRISIS ON THE DEVELOPMENT OF SOCIO-CULTURAL PROCESSES AND VALUES.....	199
---	-----

Tazhikenova S.K., Tazhbenova G., Meldebekova A.D., Bulakbay Zh.M., Solovyova I.A. FEATURES OF ASSESSMENT OF EFFICIENCY OF USE OF BUDGET FUNDS ON THE DEVELOPMENT OF HEALTHCARE IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION.....	205
--	-----

PEDAGOGY

Ashilova M.S., Begalinov A.S., Begalinova K.K. IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE WELL-BEING OF STUDENT YOUTH IN KAZAKHSTAN.....	214
---	-----

Zavydivska N.N., Rymar O.V., Khanikiants O.V., Malanchuk H.H., Solovey A.V. USING GAME TECHNOLOGIES ON THE LESSONS OF PHYSICAL CULTURE OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN.....	222
--	-----

Sartov U.K., Yessymkhanova Z.K., Belgibaeva A.S., Abdrachmanova A.U., Saiymova M.D.
TOWARDS THE CREATION OF INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES
IN THE MODERN ECONOMY.....230

Seisekeyeva N.B., Ismael Ouedraogo, Rakhmetullina M., Dosmagambetova J., Bissenbayeva Zh.N.
FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS STUDYING FRENCH.....236

HISTORY

Aralbayeva R.K., Nurbossynova L.S.
ANTHROPOCENTRISM AS THE BASIS OF KAZAKH SOCIAL PHILOSOPHICAL IDEA.....243

Shashaev A.K., Mrzabayeva R.Zh., Suleimen S.
SOCIETY FOR THE STUDY OF KAZAKHSTAN: HISTORY OF ITS FORMATION AND
ACTIVITY.....250

Fedoseev R.V., Bogatyrev E.D., Mariskin O.I.
BASIC MODELS OF THE NOBILITY COMMERCIAL AND INDUSTRIAL ENTREPRENEURSHIP IN
THE SECOND HALF OF THE XIX CENTURY (ACCORDING TO THE MIDDLE VOLGA REGION
DATA).....257

PHILOLOGY

Altybayeva S.M., Imposti G.E.
PHILOSOPHY OF THE MODERN TEXT: THE FEATURES OF THE NARRATIVE STRUCTURE.....265

Muftakhutdinova D., Batyrkhan B.
KAZAKH - TATAR RELATIONS IN THE FIELD OF LITERARY EDUCATION IN THE BEGINNING
OF THE XX CENTURY.....271

Nurmoldayev S.T., Sarkulova G.S., Doszhan R.K., Somzhurek B.Zh., Aimbetova U.U.
THE CONCEPT OF CULTURE IN THE LINGUO-CULTURAL ASPECT.....277

ACHIEVEMENTS OF ACADEMICIANS OF NAS RK

Absattarov R.
THE CORYPHEE OF THE PHILOSOPHICAL SCIENCE.....285

Amirova G. THE
SCIENTIST'S GIFT TO THE ANNIVERSARY OF THE MOTHERLAND.....287

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www.nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Редакторы: *М.С. Ахметова, А. Ботанқызы, Д.С. Аленов, Р.Ж. Мрзабаева*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 15.10.2021.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

8,5 п.л. Тираж 300. Заказ 5.